

CERKVENI GLASBENIK

GLASILO CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 20 Din., za dijake 10 Din. Za Italijo 15 lir, za Ameriko 1 dolar.

Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo št. 12, I. nadstr.

Cerkvenoglasbena liturgika.

Fr. Ferjančič.

(Dalje.)

C. O cerkveni glasbi v raznih svetih časih cerkvenega leta.

Cerkveno leto.

Sv. Cerkev nam v svojem bogoslužju vsako leto predočuje in obnavlja življenje našega Gospoda Jezusa Kristusa in delo našega odrešenja. To obnavljanje se vrši po določenem redu ter po gotovih svetih časih in praznikih, ki jih imenujemo **cerkveno leto**. Pričenja se cerkveno leto s prvo adventno nedeljo in traja do adventa prihodnjega leta.

Ker so trije poglobitvi dogodki našega odrešenja, namreč 1. učlovečenje Jezusa Kristusa, 2. njegovo trpljenje, smrt in vstajenje, in 3. prihod Sv. Duha, delimo cerkveno leto v tri glavne dobe: v **božično, velikonočno** in **binkoštno** in to po treh glavnih praznikih celega leta, ki so božič, praznik rojstva Jezusa Kristusa, velikonoč, praznik vstajenja Gospodovega, in binkošti, praznik prihoda Sv. Duha.

Božična doba traja od prve adventne do prve predpepelnične nedelje; **velikonočna doba** sega v navadnem pomenu od prve predpepelnične nedelje do praznika Gospodovega vnebohoda, v liturgičnem pomenu pa do sobote opoldne pred praznikom sv. Trojice; **binkoštna doba** traja nadalje do adventa.

Sv. Cerkev želi, da bi se verniki ne le spominjali dogodkov odrešenja, temveč da bi se jih duševno tudi sami udeleževali in jih vsako leto po notranje nekako nanovo preživljali. Vsaka skrivnost, vsaka cerkvena doba daje liturgiji poseben značaj. Cerkvena glasba pa je najbolj sposobna, vzbujati v vernikih razne občutke, primerne posameznim praznikom in dobam cerkvenega leta. Zato ni težko uvideti, kako silno važno je, da organist in cerkveni pevski zbor čutita s sv. Cerkvijo in se popolnoma uživata v pomen cerkvenega leta.

Jedro cerkvenega leta tvorijo prazniki Gospodovi; poleg njih pa obhaja sv. Cerkev tudi praznike Matere božje in svetnikov.

Tako je po raznih praznikih celo leto posvečeno Bogu; v vsakem tednu pa je še posebej **nedelja** »Gospodov dan«, ki ga moramo posvečevati na ta način, da ta dan počivamo od hlapčevskega dela ter opravljamo bogoljubna dela. Ker morajo verniki ob nedeljah udeleževati se zapovedane službe božje, mora organist še posebno paziti, da z lepo cerkveno glasbo vabi vernike v cerkev in jih vzpodbuja k pobožnosti. In ker je slovesno opravljanje službe božje lepa predpoda nebeškega veselja, kjer bomo Boga neprestano poveličevali, naj tudi organist s svojim pevskim zborom kolikor moč pripomore k nekakemu predokusu onega nebeškega veselja.

V liturgičnem letu nimajo vse nedelje enake veljave. Nekatere so **prvega reda**, ki se ne umaknejo nobenemu prazniku; te so: prva adventna in vse postne nedelje, velikonočna, bela, binškošna in presvete Trojice nedelja. Nekatere so **drugega reda**, ki se umaknejo samo praznikom prvega reda; semkaj štejemo tri predpepelnične ter drugo, tretjo in četrto adventno nedeljo. Vse druge so **navadne nedelje** med letom, ki se sedaj po reformi Pija X. tudi ne umaknejo več tako lahko kakor prej, kajti prerinejo jih samo še Gospodovi prazniki ter godovi prvega in drugega reda. Tako se torej ob nedeljah oficij in sv. maša opravljata večinoma od dotične nedelje, in s tem so prišle nedelje zopet do večje veljave. Pri petih sv. mašah ob navadnih nedeljah je treba torej dandanes spremenljive speve jemati večinoma iz mašnih formularov za dotične nedelje.

Poleg nedelj pa je v cerkvenem letu raztreseno vse polno **praznikov** in godov.

One dneve, ki jih po cerkveni zapovedi moramo tako posvečevati kakor nedelje, imenujemo **zapovedane praznike**. Po najnovejšem skrčenju praznikov, ki ga je izvršil Pij X. l. 1911., so razen nedelj za vso Cerkev zapovedani prazniki samo ti-le: božič, novo leto, razglasenje Gospodovo, vnebohod, sv. Rešnjega Telesa dan, Marijino spočetje, Marijino vnebovzetje, sv. Jožef, god sv. Petra in Pavla in vseli svetnikov.

Oni prazniki pa, ki jih je Pij X. odpravil, da niso več zapovedani, a jih verniki vendar še obhajajo kakor nedelje, so ti-le: velikonočni in binškošni pondeljek, svečnica, Marijino oznanjenje, Marijino rojstvo, sv. Štefan in praznik deželnega patrona.

Sopraznike imenujemo one dni, ki so bili še v 18. stoletju zapovedani prazniki, pa so pozneje bili odpravljeni in se dandanes ne obhajajo več slovesno, na pr. godovi raznih apostolov. O sopraznikih se verniki radi udeležujejo sv. maše, ki jo župnik redoma daruje za svoje župljane.

Vse praznike in godove cerkvenega leta delimo v več vrst; razločujemo namreč praznike prvega reda (festa duplicia I. classis), praznike drugega reda (duplicia II. classis), godove višje vrste (duplicia minora), godove nižje vrste (semiduplicia) in proste godove (simplicia).

Na nekatere praznike se pripravljamo že prejšnji dan s tako imenovano **vigilijo**. Ta beseda prihaja od latinskega glagola »vigilare«, ki pomenja čuti, bdeti. Vigilije nas spominjajo na prve čase krščanstva, ko so se verniki na večje praznike pripravljali s tem, da so prejšnjo noč ali del noči prečuli v molitvah in svetem petju. Pozneje je sv. Cerkev liturgično opravilo vigilije prenesla na prejšnji dan.

Nekateri imenitni prazniki pa imajo tudi **osmino** ali **oktavo**, ker se skozi osem dni spominjamo praznikove skrivnosti. Nekatere osmine imajo posebne predpravice nasproti godovom, ki se obhajajo v njih; zato se imenujejo privilegirane osmine (octavae privilegatae). Ker pa so te predpravice večje ali manjše, razločujemo tri vrste privilegiranih osmin, kar je natančno znanomovano tudi v cerkvenem koledarju (Oct. privil. 1. 2. 3. ordinis).

One dneve cerkvenega leta, o katerih ne obhaja sv. Cerkev nobene posebnega spomina, imenujemo **ferije**. Tudi med ferijami so nekatere privilegirane, ki se ne umaknejo nobenemu prazniku. Take privilegirane ferije so pepelnična sreda in dnevi vélikega tedna. Ako pride torej n. pr. praznik Marijinega oznanjenja v véliki teden, je dotični dan sveta maša »de feria«.

Kot posebne dneve molitve in pokore je postavila sv. Cerkev štiri **kvatrne tedne**, ki so: teden po tretji adventni nedelji, po prvi postni nedelji, po binkoštni nedelji in teden, čigar sreda je za sopraznikom povišanja sv. Križa (14. septembra).

Želja sv. Cerkve je, da bi se tako verniki v vsakem letnem času nekoliko pokorili za svoje grehe, ker je ob kvatrnih sredah, petkih in sobotah zapovedan post, ter da bi se Bogu zahvaljevali za prejete dobre in ga prosili nadaljnjega blagoslova. Ker so nekaj kvatrne tedne posvečevali mašnike, želi sv. Cerkev, naj bi verniki o teh dnevih molili tudi za dobre duhovnike. Na to čveterno željo sv. Cerkve naj se v kvatrnih tednih ozirata tudi organist in pevski zbor.

Kakšen praznik ali god obhaja sv. Cerkev vsak dan v letu, je razvidno iz **cerkvenega koledarja** ali **direktorija** (»Directorium ecclesiasticum« ali »Dir. liturgicum«), ki je pisan v latinskem jeziku in se pričinja — kakor državljanski koledar — s prvim januarjem.

Pri vsakem godu je najprvo zaznamovan dan meseca in tedenski dan¹; na to praznik ali god sam ter vrsta praznika²; potem je zaznamo-

¹ N. pr.: Dom. (t. j. Dominica), nedelja; fer. 2. (t. j. feria secunda), ponedeljek; fer. 3., torek itd. Sabb. (t. j. Sabbatum), sobota.

² N. pr. d' u p. (= duplex); s e m. (= semiduplex); s i m p l. (= simplex); »d e e a« (t. j. de feria), kadar se ne obhaja noben poseben god; ob sobotah pa »d e e o« (t. j. de Sabbato).

vana litrgična barva dotičnega dne³. Nato pridejo natančnejši podatki o sv. maši in komemoracijah ter o oficiju.

Želeti je, da se vsak cerkveni pevovodja vsaj toliko razume na direktorij, da ve, kaj obhaja sv. Cerkev dotični dan, nadalje po katerem mašnem formularu se mašuje in ali je dotični dan pri sv. maši »Gloria« in »Credo«. Kadarkoli se »Gloria« opusti, stoji v našem direktoriju opomba »s i n e G l.«, t. j. »brez Gloria«. Kadarkoli pa ima maša »Credo«, je to v našem direktoriju dosledno zaznamovano z začetnima črkama C r. (Dalje prih.)

Pregled novejšega slovenskega cerkvenoglasbenega slovstva.

Stanko Premrl.

(Dalje.)

J. Svetniške in prazniške pesmi.

V Riharjevih »Vižah« (marsikatera še porabna).

V Gerbičevi Liri Sionski (nekaj prav izrazitih).

V Foersterjevi Ceciliji (preproste, lepe).

I. Zupan: Sv. Trojica, Sv. Rešnje Telo (za meš. zbor), Sv. Ciril in Metod (za moški zbor).

Foerster: Pesem sv. Cecilije v njegovi maši v čast sv. Ceciliji (slovesnega značaja).

Premrl: 20 pesmi v čast svetnikom in svetnicam božjim (jako porabne, nekoliko moderne, pa ne pretežke).

Premrl: Himna v čast sv. Cirilu in Metodu (za mešani in za moški zbor).

Sattner: Svetniške in prazniške pesmi. 2 zvezka. (Zelo lepe, za današnjo uporabo zelo primerne skladbe).

V prilogah »Cerkvenega Glasbenika«.

V Premrlovi »Pesmarici za mladino«.

K. Nagrobnice.

a) z a m o š k i z b o r: v Aljaževi pesmarici: tri.
v Maroltovi zbirki velika izbira.

v »Cerkvenem Glasbeniku« ena Hribarjeva (1907, V), ena dr. Kimovčeva (1901, IV) in ena Zupinova (1903, VI).

³ Ker je organist večkrat tudi cerkvenik, bodi iz praktičnega stališča tu omenjeno, da črki **c. a.** (color albus) pomenita belo barvo, **c. r.** (color ruber) rudečo, **c. vlr.** (color viridis) zeleno, **c. viol.** (color violaceus) vijolično ali višnjevo, **c. nig.** (color niger) pa črno barvo.

Ako stoji v našem direktoriju poleg kakega godu ali ferije kolešček —, znači to, da se sme dotični dan brati tudi tiha črna, ali poljubna votivna maša. Zato se je treba o takih dneh zastran mašne barve dogovoriti z duhovščino.

- b) z a m e š a n i z b o r: 7 Foersterjevih (zelo lepe);
v »Cerkvenem Glasbeniku« ena Grilančeva (1898, X) in ena Lebanova (ravnotam), ena Ferjančičeva (1912, XI) in dve dr. Kimovčevi (1915, X).
- c) z a 3 g l a s n i ž e n s k i z b o r: v »Cerkvenem Glasbeniku« ena dr. Kimovčeva (1906, III).

L. Zbirka raznih pesmi.

- a) z a m e š a n i z b o r: Nedved: 8 cerkvenih napevov (tri od teh so izšle v Aljaževi pesmarici; zelo lepe skladbe).
Foerster: 20 izvornih cerkvenih pesmi (pozneje večinoma sprejete v Cecilijo, deloma izboljšane; jako lepa je evharistična pesem št. 7, ki se nahaja samo v tej zbirki).
Foerster: 23 cerkvenih pesmi za šolsko mladino. 1877 (se nahajajo večinoma v Ceciliji).
Foerster: 25 cerkvenih pesmi za moški ozir. mešani zbor (se nahajajo sedaj v njegovih kantikah; zelo učinkovita, drugod — kolikor mi znano — nenatisnjena skladba je moški zbor »Novomašniku«).
Sattner: Cerkvene pesmi (skladateljevi prvenci; deloma izvirne skladbe, deloma harmonizacije tujih melodij).
Fajgelj-Kokošar: 4 zvezki cerkvenih pesmi, nabranih na Goriškem med ljudstvom.
Pogačnik: Napevi za sv. pesmi (13 skladb).
I. Zupan: Cerkvene pesmi za mešane glasove (povečini dobre, dasi preproste).
Bervar: Cerkvene pesmi (niso dosti vredne).
Hribar-Premrl: Slava Brezmadežni.
Kimovec: Rihar renatus.
Leban: Cerkvene pesmi.
Foerster: 12 cerkvenih pesmi.
Vavken: Več zvezkov cerkvenih pesmi (mnogo skladb lepih, še danes porabnih.)
Kosi: Nabožne ljudske pesmi.
Grum: Priložnostne pesmi.
- b) z a m o š k i z b o r: Foerster: Cantica sacra, I., II., III. zv.
Grum: Cerkvena pesmarica.
Hladnik: 23 cerkvenih pesmi.
- c) z a e n o g l a s n o l j u d s k o p e t j e: Fajgelj: Cerkvena pesmarica za učence slovenskih ljudskih šol.
Spindler: Ljudska pesmarica.
Somrek: Cerkvena pesmarica.
Jurkovič: Veselje angelsko.
Kosi: 4 pesmi za šolarske sv. maše.
Premrl: Pesmarica za mladino.

Pregled savremene talijanske glasbene literature.

O. B. Sokol, franjevac.

(Dalje.)

XX. Izdanja G. Ricordi e C. — Milano (Via Berchet 2).
Perles Musicales recueil de Morceaux faciles pour Piano sans octaves
arrangés par M. Chiesa:

a) Chopin: Nr. 2. Valse. — Nr. 7. Schubert: Sérénade. — Nr. 10. Mozart: Célèbre Minuetto. Nr. 12. »Santa Lucia«. — Nr. 13. Paganini: Le Carnaval de Venise. — Nr. 30. Mendelsohn: Marcia di nozze. — Nr. 31. Donizzetti: La Favorita. — Nr. 45. Wagner: Lohengrin. — Svi ovi komadi po L. 0.75.

b) Verdi: Nr. 38. Un Ballo in maschera. — Nr. 39. Il Trovatore. — Nr. 40. Aida. — Nr. 41. Traviata. — Nr. 42. Rigoletto. — Nr. 44. Nalricco. — Nr. 50. Wagner: Tannhäuser. — Nr. 51. Puccini: La Bohème. — Cijena je ovim L. 1.—

c) Ivanovici: Nr. 4. Onde del Danubio. — Nr. 54. Rosas: Sull' Onde. Puccini: Nr. 57. Tosca I. — Nr. 58. Tosca II. — Nr. 63. Madame Butterfly I. — Nr. 64. Madame Butterfly II. — Cijena ovim L. 1.50.

Današnja doba teži za izobrazbom pa bi većina željela biti enciklopedist. Ipak prave želje za dubokom izobrazbom imamo relativno malo, jer se svijet zadovoljava površnošću. Ovom se modernom vrlinom odlikuju osobito — muzikanti. Neka vrst ludila zahvatila je svijet pa svatko, tko može i nemože, hoće da uči koje glazbalo (redovito glasovir). Tri četvrtine takih uče iz mode pa ni ne teže za usavršivanjem. Glavno im je da znaju proučavati koji valzer.

Da se i ovakvi muzikanti uzmognu zabavljati na glasoviru, pobrinuli su se »tucetni glazbenici — komponisti« i lukavi nakladnici pa je i ova strana glazbene literature obilato zastupana. Gori navedene »Perles Musicales« ubrajamo u tu stranu lakše glazbene literature ali valja odmah podcrtati, da ovi komadi zaslužuju svaku pohvalu koji sa odgojnog toli sa estetskog gledišta.

Pogledajmo samo auktore pa opažamo, da su skoro sami klasici i njihova najbolja djela dotično izabrane točke njihove izvedene u formi fantazije ili poutpourija. Tako n. pr. Nr. 45 Wagner: »Lohengrin«. Donesen je najprije kor svatbene povorke pa svatbena koračnica i napokon Lohengrinov solopjev. U »Tannhäuser« (Nr. 50) najprije je Wolframova pjesma večernjoj zvijezdi pa svečana koračnica (Ulaz gostiju).

Isto budi rečeno glede Puccini, Verdi itd.

Pri priređivanju ovih komada za djecu, početnike dotično koji takvi uvijek ostaju, držao se je M. Chiesa ovog pravila: Pojednostaviti što više pojedinu skladbu (bez oktave) e da djeci ne bude teška a opet poučna. Suhoparne glasovirske škole umaraju mlade učenike. Ako im se prigodno umetne koji poznati glasoviti komad, to im daje pobudu za daljni rad. Pobuđuje u njima ponos, da već znaju udarati opere, što će taktični učitelj znati veoma dobro izkoristiti.

Svrha je stoga ovih »Perles musicales« pohvalna a obradba njihova pedagoški sasvim uspjela. Ne treba im posebne preporuke, jer su svakomu učitelju od prijekne potrebe, ako hoće da redoviti njegovi učenici ne izgube volju prije vremena i prama sposobnostima uspiju. Cijene su sasvim umjerene pa može više toga naručiti da izabere opet što je među lakim lakše.

XXI. Izdanja A. e G. Carisch - Milano (Via Lazzaretto Nr. 3). — Frontini: Album de Morceaux favoris pour piano. (Nr. 11781 Cah I: L 3 — Nr. 11782 Cah II: L 3 — Nr. 12183 Cah III: L 3 — Nr. 12184 Cah IV: L 3.)

Više je puta bilo govora o lijepim izdanjima »Carisch e C.« osobito što se tiče zanimivih glasovirskih kompozicija kao su Bossi i Tarenghi. Danas donosimo prikaz vrijednog glasovirskog skladatelja F. P. Frontini, koji se može takmiti sa prije spomenutima. Već je izdao u 10 serija 100 komada salonske glazbe, koji se ipak puno dižu iznad obične takve glazbe. Ona intimnost, kojom je prožeta ova glazba, mili se ljudskom duhu. Opaža se neka dječja nježnost i plemenitost te većinom izgledaju kao maštanja. Svaki komad donša sviraču nešto nova, zanimiva, što potpuno odgovara svojem naslovu te ga karakterizira. Najkarakterističniji su komadi »Chanson Sicilienne« — »Menuet« — »Serenade Arabe« — »Confidence amoureuse«. »Menuet« je pravi biser i podsjeća na Bizetovu »Arlésienne« ali je samostalan. Razni sicilski i arabski odsjevaju posebnim lokalnim koloritom. Osobito je zanimiva »Chanson Sicilienne«.

Svakj će pravi glazbenik uživati u ovoj glazbi. Učitelju pak pedagogu pruža »e veliki materijal za podučavanje sa svakog gledišta: tehniškog, ritmiškog, predavaškog pa i zabavnog. Po sebi se stoga svakomu preporuča. Dostatno ih je jednom proudariti, da ih se zavoli. (Nastavit će se.)

Zlat jubilej cerkvenega pevca.

Letos, na Petrovo, smo obhajali pri Št. Joštu na Kozjaku (Štajersko) izredno slavnost: zlat jubilej, petdesetletnico zvestega službovanja našega vrlega pevovodje Petra Pribičnika, po domače Cimperška. Redka slavnost, ki se je slovesno obhajala, kakor je slavljenec tudi zaslužil. Neprecenljive so njegove zasluge za cerkveno in izvencerkveno petje. Zato dovolite, gospod urednik, da mu tudi v C. Gl. postavim skromen spomenik. Kot sin preprostih kmečkih starišev je kazal že v zgodnji mladosti talent in veselje do petja. Kot petnajstletni fantek je že pomagal na koru, 3 leta pozneje pa sam prevzel vodstvo petja. V pojasnilo naj bo pripomnjeno, da v tukajšnji župni cerkvi ni orgel in se je doslej pelo samo na posluh brez kakega glasbila. Kot pevovodja je svojo službo vestno in z veliko vnemo in požrtvovalnostjo izvrševal. Skozi 12 let je bil prav blizu cerkve, 38 let pa je hodil svojo poldrugo uro dolgo in strmo ter posebno pozimi zelo težavno pot redno vsako nedeljo in praznik k božji službi, po potrebi tudi ob delavnikih, zlasti k šmarnicam in svitnicam. Nebroj je svetih pesmi, ki jih je položil Bogu in cerkvi na oltar. S še vedno lepo pesmijo »očenaša« nas je vabil k pridigi, pri sv. maši in raznih procesijah je neutrudljivo prepeval Bogu čast in hvalo, v nas pa vnmal pravo pobožnost.

In kako priljubljena in močna je bila njegova pesem! Dostikrat je potegnila za seboj vse vernike, da je odmevala cerkev lepega eno in večglasnega ljudskega petja. Zlasti pri petih litanijah je bilo skupno odpevanje kakor vihar, ki mora predreti oblake. In za dosego tako lepega ljudskega petja ima imenovani neprecenljivih zaslug. Poleg tega je bil tudi pesnik in skladatelj. Za inštalacijo g. župnika je kar sam zložil priprosto, a ljubko pesem, kateri je tudi priredil »vižo« ali napev. Mogoče se skriva v njem še kak biser priproste ljudske poezije, ki še ni natisnjena. Tudi za razne izvincerkvene svečanosti je imel vedno dosti primernih pesmi na razpolago. Veselo je pač bilo tam, kjer je donela njegova pesem. Poleg globokovernosti in krščanskega prepričanja pa je za njegov značaj značilna njegova še vedno mlada in živahna šegavost. Zato ga kot godca na razne domače in tuje ženitovanjske gostije radi vabijo. Čeprav star po letih, je vendar še mlad po srcu, da z nekako lahkoto premaga vse težke žrtve. V boljše razumevanje njegovih žrtev naj omenim, da je Št. Jošt najvišja župnija v lavantinski škofiji, 1063 m visoka. Za res veliki trud je bil malenkostno plačan; samo nekaj bernje, plače nobene; dohodki od sv. maš in opravil pa niso bili niti za podplate. V tej težki službi sta ga skozi 7 oziroma 5 let podpirala njegova, žalibog v vojski padla sinova: Matevž in Martin. Sedaj ju vrlo nadomestuje z močnim basom njegov še živeči sin Bernard. Njegova hči Roza mu vkljub bolehnosti pomaga že 22 let, njegova druga, sedaj omožena hči Jožefa Dobovičnik pa 15 let. In koliko je bilo še drugih pevk in pevcev, ki so peli pod njegovim vodstvom. Mnogo jih je pomrlo ali se izselilo. V domači župniji jih je še devet. Toda nihče ni vztrajal tako dolgo kot on. Zato smo si mislili: Čast in nagrado njemu, ki se je požrtvovalno in vztrajno trudil v korist cerkveni pesmi. Zato so se omenjenega dne zbrali vsi stari in novi pevci (ustanovil se je nov cerkveni zbor s cecilijanskim petjem) okoli svojega slavljenca in ga v častnem spremstvu spremili med zvonjenjem, pokanjem s topiči skozi lepo okrašeni slavalok v oveseljeno cerkev, ki je pozdravila svojega zvestega služabnika z lepo pozdravno pesmijo. Med primernim nagovorom domačega g. župnika se je prebralo pismo kn. šk. lavantinskega konzistorija, v katerem mu isti izreka »k jubileju zaslužen zahvalo in priznanje za trud in obilne skrbi pri 50letnem modrem in previdnem vodstvu cerkvenega petja«. Župljani so mu poklonili v vidni izraz zahvale in priznanja veliko diplomo in mu kot svečanostno nagrado položili svoje prispevke na oltar. Med tem se je pel od novega cerkvenega zbora nalašč za to pripravljen slavospev, ki ga je zložil naš dični g. Meško, uglasbil pa skladatelj g. Stanko Premrl. V slovo se mu je še zapela krasna pesem: »Rožmarin.« (Tam na vrtni gredi...) Čeprav mu je glas še gibčen in močan ter je tudi drugače še čil in zdrav, so vendar prehudi napori obrabili njegovo sicer železno naravo. Solznih oči in krvavečega srca se poslavlja od tako priljubljene cerkvene pesmi. Toda že preveč je bilo žrtev; naj jih prevzamejo mlajše in krepkejše moči. Velezaslužnemu zlatopevcu pa ključemo iz dna hvaležnih src: Bog Ti povrni tisočkrat, kar si storil v polstoletni dobi v čast božjo in veselje župljanov! Iskrena hvala tudi vsem, ki so ga v dolgi dobi pri petju podpirali in vsem, ki so k izredni slavnosti na katerikoli način pripomogli. Bodi vsem dobri Bog obilen plačnik! Vsem pevovodjem in pev-

cem bodi naš pevec zgled, kako naj se dela požrtvovalno in vztrajno v prilog cerkveni pesmi v čast božjo in veselje vernikov. Ne iščite svoje časti in ne plašite se truda, ker Gospod, ki mu služite s sveto pesmijo, je velik in veliko tudi njegovo plačilo. Dal Bog še obilo takih mož, in pesem naša bo zares sveta in večna.

Matej Weiss, župnik.

Trije skoro že pozabljeni slovenski orglarski mojstri.

Prispevek k zgodovini našega orglarstva.

Orglarski mojstri v prejšnjem stoletju so bili tudi trije bratje Jakob, Martin in Florijan Mazi (vulgo Anžutovi) iz Borovnice pri Vrhniki, izmed katerih je bil najrazumnejši Florijan. Jakob je bil pa oboje, izdelovatelj orgel in še organist. Rodil se je 1811. leta in je potem, ko je dorastel, nastopil službo organista v Rakitni nad Preserjem, ter jo opravljal do 1850. leta. Tega leta se je preselil v Preserje, si tam kupil hišo, kjer je umrl pred kakimi desetimi leti v visoki starosti okoli 90 let. S Florijanovo pomočjo je bajé naredil bivše stare rakiške orgle, ki jih (od l. 1897) nadomestujejo Zupanove. Naredili so ti trije bratje bajé tudi bivše orgle v Preserju, ki so imele tri mehove. Nadomestujejo jih zdaj (od l. 1912) izvrstne Milavčeve pnevmatične. Florijan Mazi je s pomočjo bivšega tomišelskega organista Jakoba Kržiča (ki je bil doma iz Borovnice), predelal bivše stare tomišelske orgle iz prejšnjih starih, tako, da so bajé svoj čas prav dobro pele. Nadomestujejo jih že od l. 1905 Milavčeve pnevmatične. Bratje Maziji so naredili nove cerkvene orgle še celo nekam v Italijo, kam, pripovedovalec ni vedel povedati. Edine orgle teh mojstrov, ki še stoje in so še za rabo, so na Žalostni Gori pri Preserju, podružnica preserske župnije. Narejene so l. 1845 in so skoro gotovo zadnje delo mojstrov Mazijev. Obsegajo 10 spremenov z enim manualom in imajo tri mehove kakor bivše preserske. Na levi strani so v manualu in pedalu skrajšane na sledeči način: namesto Gis je E; namesto Fis je D; namesto F je C itd., tako da mora organist v levi roki in nogi dobro paziti, da ne zaide v neprijetne disonance. Mehača je težko dobiti za te orgle (kar je že skušal pisec sam), ker so težki mehovi in jih mora mehač v taktu »en, dve, tri« pritiskati, tako da mu je pošteno vroče, ko konča svoj posel. Drugače so pa te orgle še precej dobro ohranjene in še bolj bi bile, ko bi jih med vojsko ne oropali. L. 1921 jih je g. Jenko očistil in uglasil in mehove in drugo popravil, tako da zdaj vkljub svoji starosti — 77 let — še precej dobro pojo. Pisec teh vrstic, ki mu je pomagal pri tem poslu, se spominja, da je bilo v teh orglah toliko netopirjevih odpadkov in prahu, da sva se z g. Jenkom čudila, da pred popravilom še slabše niso pele kot so. Da so se te orgle popravile, gre zasluga g. župniku Perčiču, ki se je zato največ potrudil. Naj ostanejo v spomin domačih orglarskih mojstrov Mazijev in naj še dolgo pojo v čast Bogu in Žal. M. B., ki je patrona te božjepotne cerkve.

Jakob, Martin in Florijan Mazi so bili samouki in so bili za tiste čase edini orglarski mojstri na Notranjskem. Bili so takrat zanimive in spoštovane osebe; starejši ljudje iz preserske in borovniške župnije se jih še spominjajo. Kdaj sta bila Martin in Florijan rojena in kdaj sta umrla, nisem mogel zvedeti, pač pa da sta umrla doma v Borovnici in da sta tam pokopana. (Da je Jakob umrl v Preserju, je že omenjeno.) Naj jih te vrstice otmejo pozabljenosti in se naj njih imena uvrste med druga imena slovenskih orglarskih mojstrov!

Franc Kramar, organist v Tomišlju.

Iz odbora Cecilijinega društva v Ljubljani.

Odborova seja je bila 18. junija 1922. Sklep orglarske šole se je določil na dan 29. junija, začetek prihodnjega šolskega leta 18. septembra. V slučaju spremembe bodo prinesli obvestilo dnevnik. Nagrada za učitelje orglarske šole se določi za leto 1921/22 od letne tedenske ure po 800 K. Da bo Cecilijino društvo te stroške lažje krilo, se naproša škofijski ordinariat, da misli na primerno zvišanje prispevkov cerkvâ. Sklene se, da se pošljejo raznim denarnim zavodom v Ljubljani prošnje za podporo orglarski šoli. Tudi nekatere starejše gg. duhovnike, prijatelje cerkvene glasbe, ki razpolagajo z instrumenti, bo društvo naprosilo, da jih — če mogoče — odstopijo orglarski šoli. Za šolo treba nujno dobiti še en boljši klavir in še en prostor za vaje učenecv. V šolskih prostorih se izvede v počitnicah malo popravilo. — Šolska doba se določi brez izjema na tri leta. — Cecilijino društvo sklene naprositi škof. ordinariat, da pospeši izdajo slovenskega obrednika in izda naredbe glede petja pri petih mašah, ker se bosta pela list in evangelij tudi slovensko.

Organistovske zadeve.

Podporno društvo organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani. Odborova seja se je vršila 22. junija. Predsednik poroča, da bo škof. ordinariat odgovoril na društveno vlogo po prvi konzistorialni seji. Do takrat treba počakati. — V društvo se sprejme g. Emil Vidrih, organist v Reki. — Gled zadnje od pokrajinske uprave društvu poslane podpore 2500 Din pojasni predsednik, da je podpora dana v tem smislu, da jo polovico dobi org. društvo, polovico pa Cec. društvo. Cec. društvo pa za enkrat prepušča celo podporo org. društvu, zahteva pa kot nekako povračilo, da org. društvo odstopi Cec. društvu organistovske prispevke, v kolikor jih cerkve za l. 1922 še niso plačale. — V nadaljni seji se vladna podpora razdeli med dva jset najpotrebnejših organistov, ki so se za podporo oglasili. Nekaterim to pot društvo podpore žal ni moglo podeliti, upoštevalo pa jih bo prihodnjič. — Občni zbor se določi na dan 27. julija ob pol enajstih v orglarski šoli.

Občni zbor org. podp. društva se je vršil 27. julija 1922 o pol enajstih v prostorih orglarske šole v Ljubljani. Predsednik Premrl pozdravi navzoče zborovalce, še posebno dva odposlanca »Društva organistov in glasbenikov za Slovenijo« iz Štajerskega. V kratkih besedah očrta glavne cilje, ki jih društvo zasleduje: podpiranje potrebnih organistov ozir. njih vdov in osirotelih otrok ter delo za zboljšanje gmotnega položaja organistov. Društvo si je v svesti, da je v obojnem oziru storilo svojo dolžnost. Treba bo, da v tem delu vztrajamo, se svojih pravic zavedamo in krepko organizirani zanje nastopamo. — T a j n i k L a v r i č poroča: Od zadnjega občnega zbora, ki se je vršil dne 26. marca 1919, je imelo društvo 11 sej, 1 sestanek in 1 zborovanje. V sejah se je vedno razgovarjalo in ukrepalo o zboljšanju gmotnega stanja org. stanu. Društvo se je v tej zadevi obračalo ustrezno in pismeno na škof. ordinariat, na vlado v

Beogradu in na pokrajinsko upravo. Prošnje so imele še precej zadovoljiv uspeh. Društvo je prejelo precej podpore, ki se je razdelila med člane — prosilce. Društvo je pristopilo kot član k Jugoslovanski Strokovni Zvezi. Ker pa J. S. Z. zastopa v prvi vrsti delavski stan in tudi drugače ni bilo dosti upanja, da bi ta organizacija zboljšala gmotne razmere organistov, je društvo pozneje iz J. S. Z. izstopilo. Na Štajerskem se je ustanovilo »Društvo organistov in glasbenikov za Slovenijo« s sedežem v Petrovčah pri Celju. — Naše društvo je kot član pristopilo k temu društvu. Sestanka, ki se je vršil 21. marca t. l. v Celju, se je udeležil naš odbornik Jerman. Naše društvo šteje danes 110 rednih in 25 podpornih članov. Pri škofijstvu se je osnovala posebna komisija, ki rešuje organistovske zadeve. V treh sejah se je razpravljalo zlasti o zvišanju štolnine in o cerkvenih zemljiščih v prid organistov. Tudi na dekanijskih sestankih duhovnikov se je pretresalo org. vprašanje. Članarina se je zvišala od 20 na 30 K letno, pristopnina na 5 K. Med tem časom so umrli sledeči člani-organisti: Fran Rus, org. v Šmartnem pri Litiji, Josip Bernot, org. v Stranjah pri Kamniku, in Janez Čebulj, org. v Cerkljah pri Kranju. Umrlo je tudi več podpornih članov duhovnikov. Naj počivajo v miru! K sklepu poziva tajnik organiste-tovariše, naj vsak po svoji moči deluje za društvo. — Blagajnik Zdešar je poročal o stanju blagajne koncem I. 1921. Dohodkov je bilo 17.945 K, stroškov 17.437 K 48 vin.; prebitek 507 K 32 vin. V I. 1922 pa izkazuje blagajna do sedaj dohodkov: 10.558 Din 72 par, stroškov 10.578 Din 90 par. Dohodki, večjidel podpore, so se sproti porabili. — Nato se je razvila živahna debata. Štajerski odposlanec društva organistov in glasbenikov za Slovenijo g. Klančnik predlaga, naj se Jugoslovanska knjigarna naprosi, da bi člani org. društev dobivali muzikalije ceneje. Podporno org. društvo bo storilo v tej zadevi potrebne korake. — Predsednik društva organistov in glasbenikov za Slovenijo g. Jarh slika v daljšem govoru prežalostne razmere org. stanu. Razmere so privedle do tega, da se je prejšnje podp. org. društvo na Štajerskem preosnovalo v sedanje društvo. Poziva, naj se obe društvi združite v eno samo. Predsednik Premrl se zahvali g. Jarhu za njegove besede. Glede združitve obeh društev pravi, da bi to ne bilo tolikanj primerno, ker so razmere po posameznih škofijah vendarle kolikortoliko različne in je tudi v smislu cerkvene prava, ki ima vedno pred očmi organizacije v mejah škofije. Prav pa bi bilo, da napravite obe društvi nekako Zvezo org. društev. Kar se tiče odprave bere, ki naj bi se po § 2 d društva organistov in glasbenikov spremenila v mesečno plačo, omenja, da bi bil to marsikje za organiste najhujši udarec. Gosp. Klančnik (Štajerc) pravi, da tudi na Štajerskem niso vsi člani za odpravo bere. G. kanonik dr. Kimovec predlaga, naj se iz odborov obeh društev sestavi komisijski odbor in naj bi vsak odbor izvolil v to komisijo nekaj članov. Predlog se sprejme. G. Klančnik svetuje, naj bi bila štolnina v obeh škofijah (ljubljski in lavantinski) enaka. Se bo skušalo doseči. Pri sklepanju konkordata naj bi se na kak način upoštevali tudi organisti. Tozadevno se bo društvo obrnilo na škof. ordinariat. Cerkevna zemljišča naj dobi v prvi vrsti organist, če mogoče, brezplačno v najem, ozir. za majhen znesek, istotako župnijska zemljišča. Najemnino župnijskih zemljišč naj bi plačevala cerkev. — Članarina

podpornih članov se zviša na 20 K letno. Nato se je vršila volitev novega odbora. Izpadla je tako-le: Predsednik: Stanko Premrl, podpredsednik: Pavel Jerman, tajnik: Anton Lavrič, namestnik tajnika: Ana Lavrič, blagajnik: Ivan Zdešar. Odborniki: Ivo Cvek, Fran Marolt, Vinko Jovan, Franc Breskvar, Peter Lipar in Ivan Zupan. Namestniki: Franc Pavčič, Anton Tramte, Franc Zabavnik. Pregledovalci računov: Franc Ferbežar, Franc Jelnikar in Franc Kramar.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. — 22. maja je v filharmonični dvorani koncertiralo jugoslovansko akademsko pevsko društvo »Mladost« pred svojo turnejo na Angleško. Društvo šteje okrog 50 mladih čvrstih pevcev z dobrim materialom in solidno šolo. Spored je obstajal iz hrvatskih, srbskih in slovenskih, deloma izvornih, deloma narodnih pesmi. Skladbe so bile prvovrstne, nekatere izredno zanimive, mnoge med njimi zelo težke. Izvajanje od vodstvom pevovodja prof. Caniča je bilo vzorno lepo. Čast vrlemu pevovodju in vrlim pevcem! — Ferialni savez I. drž. gimnazije je o priliki poroke kralja Aleksandra priredil v Filharmonični dvorani slavnostno akademijo. Glasbene točke so obstajale iz mešanih zborov domačih skladateljev: Sattnerja, Gerbiča, dr. Kimovca, iz nekaj samospetv (Vilhar, Širola, Zajc, Dev, Adamič) in več klasičnih instrumentalnih komadov (Haydn, Mozart, Beethoven). Akademija pod vodstvom prof. Bajuka je lepo uspela. — 1. junija se je vršil koncert orkestralnega društva Glasbene Matice. Nastopil je samo godalni orkester, pomnožen z nekaterimi člani kr. gledališča. Izvajale so se sledeče skladbe: Beethovnova fuga iz godalnega kvarteta, op. 59. 3., Saint-Saensov op. 45: Potop, preludij in biblična pesem za sologosi in godalni orkester, Rebikova Jesenski listi in Sukova Serenada. Izredno plastično in z nenavadno dovršenostjo so izvajali Beethovna, tudi Sukova krasna Serenada je vidno užigala izvajalce in občinstvo. Saint-Saens in zlasti Rebikov sta napravila manjši vtis. — Udruženje gledaliških igralcev je priredilo dne 8. junija o priliki poroke kralja Aleksandra slavnostni koncert v opernem gledališču, pri katerem so pevci-solisti nastopali z izbranimi samospeli. Koncert se je v umetniškem oziru sijajno obnesel. — Drugi svečani koncert v proslavo poroke Nj. Vel. kralja Aleksandra I. s princeso Marijo je priredila 9. junija Muzika dravske divizije v Unionu. Koncert sta otvorili jugoslovanska in romunska himna. Potem pa so se izvajale simfonične skladbe: slovesna Griegova »Poklonitvena koračnica« s prijazno pevnim srednjim delom, Smetanova bogatega glasbenega življenja prekipevajoča, učinkovita simfonična slika »Vltava« iz cikla »Má vlast«, že znanega Rimskega Korzakova veličastna »Noč na Triglavu«, in dva Dvořakova krepkoživahna, zdravih domislekov polna Slovanska plesa, šte. 2. in 1. Orkester pod veččo roko kapelnika dr. Čerina je bil zelo dober in so izvajana dela prišla do polne veljave. Operna pevka gdč. Zikova pa je zapela štiri samospelve domačih skladateljev: Lajovčev »Begunka pri zibeli«, Škerjančev »Vizija«, Ravnikov »V razkošni sreči« in Savinov »Ljubica, zdaj je dan«. Na klavirju je spremljal operni kapelnik Balatka. Koncert je bil dobro obiskan. — 12. junija je v Ljubljani prvič javno v koncertu nastopil vokalni kvartet »Primorje«. Člani kvarteta so: Svetozar Banovec (1. tenor), Silvan Pečenko (2. tenor), Rajko Rajer (1. bas) in Drago Zupan (2. bas). Kvartet obstaja že par let in vadi pod vodstvom g. Fr. Marolta ml. vztrajno in z vso resnobo. Pri koncertu je nastopil z izbranim sporedom. Zastopane so bile skladbe po večini domačih skladateljev: Volariča, Hajdriha, Mirka, Svetka, Prochazke, Michla, Adamiča, Foersterja in Premrla. Pevci kvarteta niso sicer vsi istih vrlin — najboljša sta pač 1. tenor in 2. bas —, a se vsekako ugodno medsebojno spajajo v lepo, dosti zaokroženo enoto. Pojejo voljno, gladko — notabene tudi na pamet —, dobro deklamirajo in se znajo s

primernim čuvstvom uživeti v skladbe. Njih celoten nastop je bil prav časten in jim želimo k nadaljnjemu razvoju vso srečo. — 19. junija je zavod za slepe priredil javno produkcijo svojih gojencev. Nastopil je otroški zbor z dvema Adamičevimi pesmimi, mešani zbor pod vodstvom g. I. Zdešarja z več skladbami domačih skladateljev (Sattner, Andel, Ferjančič, Vilhar, Schwab), zbor citrašev z lepim Kiferlovim venčkom slovenskih narodnih pesmi, in končno je bilo nekaj klavirskih nastopov. Gojenci so pokazali lepe zmožnosti in dosegli upoštevanja vredne uspehe bodisi v petju, bodisi v igri. Škoda, da so revčki peli in igrali pred skoro prazno Filharmonično dvorano. To za Ljubljano nikakor ni bilo častno in naj bi se pri event. podobni priliki popravilo! — Konservatorij Glasbene Matice je koncem šolskega leta priredil tri javne produkcije svojih gojencev. Učenci so igrali klavir, gosli, flavto, rog, trobento, nastopali v samospelih, v trospevu, čveterospevu, godalnem kvartetu, klavirskem kvintetu in oktetu za godala. Pri prvi produkciji je nastopil tudi mladinski zbor. Izvajanja in uspehi so bili od večera do večera lepši, zadnja produkcija je dosegla umetniško višino koncerta.

II. Koncerti drugod. Godalni kvartet »Zika« je na turneji po Nemčiji žel največje uspehe. — Vokalni kvartet »Primorje« je 1. julija koncertiral v Rogaški Slatini. — 8. julija koncert operne pevke ge. Lovšetove. — Pevska zveza je priredila 16. julija dva koncerta. Pevska zveza za ljubljansko okrožje je nastopila v Devici Mariji v Polju, zveza za radovljiško okrožje v Radovljici. 23. julija je Pevska zveza nastopila v Celju. Uspehi Zvezinih zborov so bili povsod zelo lepi. S. P.

Dopisi.

Gorica. — Zadnji »Glasbenik« za maj-junij je objavil »Predlog za novo zvonilo v stolnici v Ljubljani«. G. predlagatelj priporoča štiri dispozicije za peteroglasno zvonilo (štirje novi zvonovi k ostalemu velikemu). Najprej je opisan značaj in glasovna barva v obče vsakega izmed štirih predlaganih zvonil, potem so podrobno pojasnjene možne kombinacije iz vsakega zvonila s kratko besedno označbo slušnega vtisa, ki ga učinkuje — po mnenju g. predlagatelja — dotično soglasje na poslušavca, in sicer se pri vsakem zvonilu označuje vtis soglasja malih dveh, malih treh in malih štirih, pri 3. dispoziciji tudi večjih štirih (namestu treh) zvonov, da se ublaži razburljivost zmanjšane trizvoka. Nadalje se označuje troglasje in četveroglasje zvonov izven (težne) zaporednosti ali pa zaporednih zvonov iz srede zvonila.

Vsa soglasja se omejujejo na hkratno zvonjenje dveh, treh ali štirih zvonov v zmislu mnenja zvonoslovcev, ki pravijo, da je popolno že triglasno zvonilo in da naj se več kot štirje zvonovi hkratu ne zvonijo, in sicer zato, ker se pri hkratnem zvonjenju več zvonov melodije prepogostoma prekinjajo in motijo po istočasnem oglašanju več zvonov. Izkratka: G. predlagatelj nam je podal s tem temeljito, podrobno in jasno pisanim člankom pravi vzorec prvega pričetnega dela za nabavo novi zvonil.

Veseli ga moremo biti ne le vsled njega večšaške vsebine, ampak tudi ker je ta spis v naši javnosti prvi te vrste. Našim naročnikom zvonov se ni doslej niti sanjalo, da je treba tako temeljito i vestno osnovanega načrta, predno se stopi k zvonarju z naročbo. V »Glasbeniku« je bilo ponovno čitati priporočilo, naj se predpriprava k naročbi novih zvonov vrši na enak način kot pri naročbi novih orgel. To priporočilo se je začelo izvajati. Hvalevreden je ta pričetek tembolj, ker je javen, napisan vsem našim prih. naročnikom zvonov kot vzgled, česa jim je najprej treba. Bog daj, da bi postal poslej ta vzgled pravilo.

G. predlagatelj ne vsiljuje enotnega osnovnega načrta, ampak daje na izbero kar štiri dispozicije ter priporoča kn. šk. ordinariatu, naj bi sklical komisijo zvonških izve-

dencev, ki naj bi izbrali eno teh dispozicij. S tem kaže, da želi izvedeti tudi mnenje drugih. Radi tega in ker je vredno to delo vsestranske pozornosti, si dovoljujem tudi jaz napisati par pripomb.

Pred vsem menim, da je za vsako zvonilo velike važnosti interval med večjima zvonovoma; kajti tu leži podlaga vsej glasovni stavbi. Ta interval je pri 1. in 4. dispoziciji velika sekunda, pri 2. in 3. mala terca. Mnogodesetletna izkušnja me uči, da bodi v mešanih zvonilih harmonični interval pred vsem med večjima zvonovoma. S tem se veliki zvon bolj jasno ločuje od manjših po svoji večji teži in glasovni barvi, kar mu daje znak nekake mogočnosti, to mu tvori kot toniki izrazitejše stališče in vsemu zvonilu solidnejšo stalnost. Kdor to upošteva, mu preostane izbira med drugo (a, c, d, e, g) in tretjo (a, c, es, f, g) dispozicijo.

Poleg večjih dveh zvonov je dalje važen tretji zvon, ki tvori z onima krepko popolno soglasje, ki je v nizkih glasovih najbolj učinkovito. To triglasje tvori v 2. dispoziciji vzorno mešano zvonilo (a, c, d), v 3. dispoziciji pa zmanjšani trizvok (a, c, es), o katerem piše neki zvnoslovec: »To sestavo, ki ji manjka vsaka lepa melodija in samostalna harmonija, morem označiti le kot zablodo okusa.« — Vsled tega moramo dati drugi dispoziciji prednost pred tretjo. To prednost podpira tudi dejstvo, da je v 2. dispoziciji poleg vzornega triglasja tudi vzorno četverglasje v največjih zvonovih, kar oboje manjka tretji dispoziciji. In če temu dodam, da je dvoglasje malih dveh zvonov (mala terca) v 2. dispoziciji odločno lepše že zaradi ailkvotnih glasov kot soglasje (velika sekunda) malih dveh zvonov v 3. dispoziciji, imamo dovolj vzrokov, da se odločimo za 2. dispozicijo. Edino neugodno je v tej dispoziciji soglasje malih treh zvonov (d, e, g), kjer je premaknjen harmonični interval med mala zvonova.

Kot navadno je napisal g. predlagatelj tudi teže posamnih zvonov in skupnih zvonil. Imenuje te teže ljubljanske. To mi daje domnevati, da je ljubljanska zvonarna v novejšem času svoj težni sistem nekoliko zljajšala ter ga prienačila Broilijevemu; kajti zvonar Broili je lani pošiljal tuk. cerkv. predstojništvom razpredelnico svojih zvonov po glasu, teži in premeru in s to razpredelnico soglašajo do pičice v »Predlogu« navedene teže. Prememba težnega sistema je sama na sebi delikatno in nevarno delo in tem manj priporočljivo, če se teža zmanjša. Ljublj. zvonovi so imeli doslej v obče lepšo glasovno vsebino kot novejši videmski, ker so bili za isti glas nekoliko težji. To pričajo Samassovi zvonovi tudi iz zadnjih desetletij. Bivši vel. zvon na Primskovem pri Kranju je tehtal 1670 kg (v »Predlogu« 1370 kg), zvon fis¹ v Šmartinu pri Kranju 632 kg (v »Predlogu« 570 kg), zvon f¹ na Rupi pri Kranju 738 kg (v »Predlogu« 690 kg). Pa tudi sedanja zvonarna »Strojnih tovarn in livarn« je vlila lani za Št. Urško goro zvon f¹ težak 713 kg. Veliki zvonovi s tankim okriljem morajo biti posebno mojstersko delo, ker so v njih alikvotni glasovi radi preglasni. I v. Mercina.

Podzemelj v Beli krajini. Mislim, da je to poročilo iz naše lepe fare ob Kolpi prvo v Cerkv. Glasbeniku. Naj bi ne bilo tudi zadnje! Opisati hočem nekoliko naše pevsko-glasbeno delovanje v cerkvi in zunaj nje, da ne bo kdo mislil, da smo v tem oziru zadnji, četudi smo precej oddaljeni od našega kulturnega središča Ljubljane.

Pravo glasbeno življenje v fari se je pričelo razvijati s prihodom g. kaplana p. Pavlina Bitnarja. Prej so razni organisti prihajali in odhajali kakor muhe enodnevnice, tako da jih že jaz pomnim celo vrsto. Seveda se zato tudi pevski zbor ni mogel prav razviti.

Gospod Pavlin je pa vzel kot izboren muzikus stvar drugače v roke. Z neutrudljivo vztrajnostjo in z železno voljo je začel urediti mešani zbor, ki ga je moral skoraj vsega na novo sestaviti. Mešani zbor se pa ni mogel dolgo vzdržati, razpadel je zlasti v začetku vojne. Pavlin je sestavil 4 glasni ženski zbor, ki še sedaj obstoja. Seveda so nekatere moči odšle, pa so zopet druge stopile na njihovo mesto.

Za g. Pavlinom (ki je sedaj župnik na Vinici, kjer je v kratkem sestavil dober mešani zbor in celo kvartet na lok) je prišel za kaplana v Podzemelj g. Josip Logar, ki je bil enako vnet za cerkveno glasbo. (Gospod Logar je umrl lani o velikih počitnicah kot kaplan v Črnomlju.) Pevski zbor je povzdignil do take višine, da sem se

včasih kar čudil, ko sem prišel na počitnice. Seveda ni šlo brez velikega truda. Zlasti v adventu in v postu so bile skoraj vsak dan pevske vaje. Pomnožil je tudi naš reper-toar za veliko število dobrih skladb. Saj je skoraj vedno prepisoval note ali jih raz-množeval s šapirografom. In ne majhno število not, ki jih je prepisal, je označenih na primer tako-le: tega in tega dne ob tri četrt na polnoč (namreč: sem nehal to pisati) ali: pet minut pred polnočjo; ali: ob polni polnoči itd. Seveda mu je tudi to nekoliko pripomoglo k prerani smrti. Največ njegova zasluga je tudi, da je g. Dernič kmalu po vojski postavil nov principal v orglah in jih dobro uglasil.

Ker je v Podzemlju organistovska plača še zmeraj taka kot pred vojsko in zato seveda ni mogoče dobiti organista, sta oba omenjena bivša kaplana tudi orglala v cerkvi, kolikor je seveda to njuna služba dopuščala. Škoda, da ne moremo vzdrževati stalnega organista. Ljudje radi poslušajo lepo petje in orgljanje in so že kar razvajeni v tem oziru, vendar se le preveč bojijo vsakega novega izdatka za organista.

Sedaj, ko nimamo nobenega organista, je šel zbor v kvaliteti nekoliko nazaj. Šele o počitnicah spravim zbor, ki se vedno kaj »razglasi«, ko me ni doma, v stari tir, opilim že znane stvari, naučim kako novo pesem, da imajo zopet zadosti hrane do drugih počitnic.

Kaj smo vse peli v zadnjih letih? Kot že omenjeno, največ štiriglasne ženske zборе. Pa tudi mešanih (brez tenorov in basov seveda) nismo zanemarjali.

Latinski maši znamo samo dve, namreč: dvoglasno, zelo melodijozno Faistovo (op. 4.) in Baegnerjevo 4 glasno »Missa angelica«, kar za naše razmere popolnoma zadostuje.

Drugo pojemo iz raznih zbirk: dvoglasno iz obeh Cecilij, Slava Brezmadežni, Slava Jezusu, iz Spindlerjeve in Premrlove pesmarice ter iz raznih Marijinih in drugih zbirk za različne čase in godove cerkvenega leta.

Štiriglasno (ženski zbor) pa zlasti največ iz vseh treh kantik, iz Grumove pesma-ric in iz drugih manjših zbirk. Tudi novejših stvari se ne strašimo. Zlasti ugajajo Pre-mrlove Marijine in druge iz zadnjih letnikov Cerkv. Glasbenika.

Pa tudi tuji skladatelji, zlasti nemški, so zastopani na našem koru. Pokojni go-spod kaplan Logar, ki je imel tudi precej pesniškega duha, je oskrbel večje število dobrih, za nas primernih nemških skladb s slovenskim besedilom. Tako imamo nekaj stvari od Gruberja, Griesbacherja, Chlondowskega in od drugih.

Poleg tega je zbor večkrat nastopil s svetnimi pesmimi pri raznih prireditvah.

Orgle v Podzemlju so že precej stare. Kdo jih je delal, ne vem. Na zadnji strani imajo z velikimi številkami zapisano letnico 1834. Vendar so še kljub visoki starosti dobro ohranjene.

M. Tomc, bogoslovec.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Anton Grum: Priložnostne pesmi za izvencerkvene in društvene slavnosti (13 mešanih in 3 moški zbori), sestavljen — Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1922. — Prapor, društveni dom, nove zvonove, godove, predstojnike, mašnike slavljenice, novomašnika, novega župnika, škofov obisk, sv. Miklavža in njegove dari, poroko, hvalo božjo proslavljajo pesmi v tej zbirki, spominjajo se mrličev, grobov, tako da je za vse prilike poskrbljeno. Sedem skladeb je Grumovih, ostale se porazdele med Belarja (2), Škerbinca (2), Riharja (2), Jelena (1). Kaj novega ne podajajo; vsled lahke izvedljivosti bodo zbori pač radi po njih posegali, nekaj harmoničnih neokret-nosti pevcev in poslušavcev gotovo ne bo prida motilo. — Cena 15 Din. Kimovec.

Vinko Vodopivec: Lavretanske litanije. Nr. 2. Gorica 1922. Založil skladatelj. Skladba je v celoti dobra, se lepo razvija, preminja in stopnjuje. Malo ne-okretna v harmonizaciji se mi zdita samo prvi »Gospod usmilil se nas« in prvi »Kristus usmilil se nas«. Najlepše mesto za moj okus pa je: »Mati prečista«. Brezdvomno so te Vodopivčeve litanije ene boljših.

Premrl.

Janko Leban: Domači glasi. Cerkevne pesmi za mešani zbor. Uglasbil ozir. harmoniziral —. Odobril in natis dovolil kn. škof. ordinariat ljubljanski 20. XI. 1916, št. 4613. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, 1922. — Zbirka prinaša nekaj preprostih, a blagoglasnih skladb. Vmes so tri melodije Avgust Lebanove in ena Anton Hribarjeva. — V št. 2. treba v 7. taktu v basu popraviti drugo četrtinko, ki mora biti b ne d. Šibkejšim zborom pesmi priporočamo. Cena 18 Din. Premrl.

Marij Kogoj: Andantino cantabile, Allegretto, Andante poco piu mosso, Skica, Andantino sostenuto, Piu mosso. Klavirske skladbe v dveh zvezkih. 1921. Umetniška založba »Treh labodov«. Ljubljana. — Za Kogojeve pričujoče klavirske skladbe, ki sem jih deloma slišal izvajati od skladatelja samega, se kot takrat pri poslušanju, tudi sedaj pri podrobnem njih študiranju nisem mogel kaj prida ogreti. Zdijo se mi izvečine preveč nemirne, venomer se prelivajoče in nekako opotekajoče, iskane. Marsikatero bi lahko imenoval brezkončno modulacijo. Zdaj se ti, da si prišel v labirint brez izhoda. Sloj je težek, silno kontrapunktičen, ritmično neugnan. Zelo zanimive so seveda vseskozi barve in vsakovrstne izredne harmonske tvorbe. Tudi marsikatera mesta sama kot taka — so izredno lepa. Kogojeve pričujoče skladbe pripadajo — kot njegove sploh — najmodernejši struji. Koliko imajo bodočnosti zase, se bo še-le videlo. Cena vsakemu zvezku po 34 K. Premrl.

Josip Vedral: Narodni zaklad. Zbirka državnih himen in slovenskih narodnih pesmi. Za gosli s spremljevanjem klavirja. Priredil in harmoniziral —. V Ljubljani 1922. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena partituri 30 Din, glasu za gosli 10 Din. — Zbirke smo lahko veseli prvič, ker takih prireditev skoro nič nimamo, in drugič, ker je delo samo kot tako hvale in priznanja vredno. Okusna, ne vsakdanja, ravno prav moderna in zanimiva harmonizacija se bo brezdvomno vsakomur priljubila. Premrl.

Vinko Vodopivec: Mávněte, Orli! Pochod slovinských Orlů »Dvignite, Orli!« Dechová hudba. V Brne 1921. Nákladem Ustřední Redy Orla Československého. Občanská tiskárna. — Vodopivčeva znana koračnica je izšla prirejena za godbo na pihala: flavto, klarineta, dva krilna rogova, basovski krilni rog, evfonium, rog I, štiri trobente, tri pozavne, tubo, helikon, mali in veliki boben.

* Vasilij Mirk: Narodna romanca za sopran-solo, mešani zbor in orkester. Priredba za petje in klavir. Dobiva se pri tvrdki I. Štoka v Trstu in v prodajalni K. T. D. v Gorici. Cena 2:20 lir.

* Petnajst zborovih pesmi. Založila in izdala Glasbena Matica v Trstu. Dobiva se pri tvrdki Štoka v Trstu in v prodajalni K. T. D. v Gorici. Cena 15 lir. Avtorji teh skladb so Vasilij Mirk, Alojzij Šonc in dr. Evgen Bunc.

»Glasbena Matica« v Ljubljani je založila in izdala kot društvene muzikalije za l. 1921 P. Hugolin Sattnerjevo kantato za soli, zbor in orkester »V pepelnični noči« in Marij Kogojeve samospelve: »Zvečer«, »Da sem jaz Jezus« in »Gazela«.

Listnica upravnštva.

Mnogo naročnikov še ni poravnalo naročnine za tekoče leto. Vljudno in nujno prosimo za čimprejšnjo poravnavo. O priliki bomo zamudnike tirjali. Zato naj vsakteri svojo dolžnost kar takoj stori. Naš list je navezan na samo naročnino; če ta izostane mora tudi list prenehati.

Današnji številki je priložena glasbena priloga: Evharistične pesmi, zložil Emil Hochreiter (3. in 4. pesem. Konec četrte prihodnjič.) Posamezni iztisi po 1 Dinar.